

Η ΓΛΩΣΣΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ ΓΕΝΝΗΣΗ – 6 ΕΤΩΝ

ΗΛΙΚΙΑ

ΓΛΩΣΣΙΚΗ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑ

- γέννηση* Αναγνωρίζει και προτιμά τη φωνή της μητέρας καθώς και ήχους της γλώσσας.
Μιμείται ήχους της γλώσσας.
- 2 μηνών* Συνδυάζει ήχους που μοιάζουν με φωνήεντα και σύμφωνα π.χ. «αγκού», σε 'διαλόγους' με τη μητέρα.
Η μητέρα ερμηνεύει τις φωνούλες του μωρού της ως «μία ιστορία».
- 6 μ.* Προσκαλεί με φωνούλες σε παιχνίδια.
- 7 μ.* Συνδυάζει φωνήεντα με σύμφωνα σε εκτενείς ακολουθίες – βάβισμα π.χ. «μπαμπαμπά» «μαμαμά».

10 μ. Παρακολουθεί με ενδιαφέρον το πώς η μητέρα περιγράφει και αξιολογεί τα αντικείμενα.

Κατανοεί απλές οδηγίες.

10 – 16 μ. Συνδυάζει χειρονομίες με φωνούλες για να εκφράσει τις προθέσεις και τις ανάγκες του.

Μιμείται αδρά τον ήχο απλών λέξεων.

12 – 18 μ. Προφέρει με το δικό του τρόπο τουλάχιστον 5 ονόματα προσώπων ή αντικειμένων.

Περιορίζεται η χρήση των χειρονομιών, ενώ αυξάνεται η χρήση της γλώσσας ως μέσο επικοινωνίας.

Μία λέξη ισοδυναμεί με μία πρόταση του ενήλικου λόγου

π.χ. «μπάλα» ---> «δώσε μου τη μπάλα».

Οι λέξεις μπορούν να ερμηνευθούν μόνο στο πλαίσιο που εκφέρονται και συνήθως μόνο από οικεία πρόσωπα.

18 – 24 μ. Ραγδαία ανάπτυξη του λεξιλογίου. Μαθαίνει περίπου 8 νέες λέξεις/εβδομάδα.

Συνδυάζει τουλάχιστον δύο λέξεις που εκφράζουν διαφορετικές ιδέες π.χ. «πάει μαμά» ---> «η μαμά έφυγε».

2 – 3ετών Κατέχει λεξιλόγιο τουλάχιστον 70 λέξεων.

Σχηματίζει προτάσεις τριών τουλάχιστον λέξεων με Υποκείμενο – Ρήμα – Αντικείμενο π.χ. «Γιάννης έφαγε μήλο».

3 – 5ετών Λεξιλόγιο που ξεπερνά τις 1000 λέξεις. Προφέρει καθαρά τις λέξεις.

Διαμορφώνει μεγαλύτερες και πιο περίπλοκες εκφράσεις.

Διατυπώνει πολλές ερωτήσεις και απαντά κατάλληλα σε ερωτήσεις των ενηλίκων.

Προσπαθεί να αφηγηθεί σύντομες ιστορίες.

Ο ΡΟΛΟΣ ΤΩΝ ΣΗΜΑΝΤΙΚΩΝ ΑΛΛΩΝ (ΓΟΝΕΩΝ – ΠΑΙΔΑΓΩΓΩΝ) ΣΤΗ ΓΛΩΣΣΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ

Οι σημαντικοί άλλοι βοηθούν το παιδί στην εκμάθηση και παραγωγή του λόγου αν:

- Παρέχουν ποικιλία γλωσσικών ερεθισμάτων σε σταθερά και επαναλαμβανόμενα πλαίσια επικοινωνίας και παιχνιδιού
π.χ. κάνοντας μικροδουλειές στο σπίτι, διαβάζοντας εικονογραφημένα βιβλία, φτιάχνοντας απλές κατασκευές.
- Προσαρμόζουν την ομιλία τους στο επίπεδο ανάπτυξης του παιδιού.
- Περιγράφουν λεκτικά δείχνοντάς το ένα αντικείμενο στο οποίο το παιδί έχει εστιάσει το ενδιαφέρον του.
- Παρακινούν το παιδί με διάφορους τρόπους να εκφραστεί λεκτικά
π.χ. τροποποιώντας το λόγο τους.

- Διορθώνουν λανθασμένες ή ακατανόητες εκφράσεις, χωρίς ωστόσο να επιπλήττουν το παιδί για το λάθος του.
- Επεκτείνουν τις φράσεις του παιδιού προσθέτοντας νέα στοιχεία, ώστε να κρατούν αμείωτο το ενδιαφέρον του.

ΤΑ ΚΥΡΙΟΤΕΡΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΛΟΓΟΥ ΣΤΗ ΝΗΠΙΑΚΗ ΗΛΙΚΙΑ

Υποψιαζόμαστε αποκλίσεις στη γλωσσική ανάπτυξη, όταν το παιδί μετά την ηλικία των **3 ετών** εκδηλώνει **συστηματικά** ορισμένες από τις ακόλουθες συμπεριφορές:

- Μιλάει ακατάπαυστα ή ελάχιστα.
- Χρησιμοποιεί κυρίως το κλάμα ή χειρονομίες παρά το λόγο, όταν θέλει να εκφράσει τις ανάγκες του.
- Παρουσιάζει προβλήματα στην άρθρωση των γλωσσικών ήχων (φωνήματα), ιδιαίτερα δε των διφθόγγων (π.χ. `μπ`, `ντ`, `γκ`) και ορισμένων συμφώνων (π.χ. . `β`, `λ`, `δ`, `θ`, `ξ`, `ψ`).
- Παραλείπει σύμφωνα, αντικαθιστά ένα σύμφωνο με ένα άλλο ή προφέρει ανάποδα δύο συνεχόμενα σύμφωνα (π.χ. `ρκ` αντί `κρ`).

- Έχει περιορισμένο λεξιλόγιο και δυσκολεύεται στην απόκτηση νέων λέξεων.
- Δυσκολεύεται να ανακαλέσει και να χρησιμοποιήσει ακόμη και λέξεις που ήδη γνωρίζει.
- Διατυπώνει συντακτικά και γραμματικά φτωχές προτάσεις.
- Παραλείπει σημαντικά συστατικά της πρότασης π.χ. το ρήμα ή το υποκείμενο.
- Η σειρά των λέξεων στην πρόταση είναι ασυνήθιστη.
- Μοιάζει πολλές φορές να μην ακούει, να μην προσέχει ή να μην κατανοεί τον συνομιλητή του.
- Συχνά δεν ακολουθεί οδηγίες ή τις ακολουθεί λανθασμένα.

- Δίνει συνήθως άσχετες ή ακατάλληλες απαντήσεις στις ερωτήσεις των ενηλίκων.
- Ο ρυθμός της ομιλίας είναι διαταραγμένος, ασυνήθιστα γρήγορος ή αργός.
- Η ροή της ομιλίας εμφανίζεται ακανόνιστη. Επαναλαμβάνει ή επιμηκύνει ήχους και συλλαβές, κάνει παύσεις εντός λέξεων και μοιάζει να καταβάλει υπερβολική προσπάθεια κατά την εκφορά του λόγου.
- Η ομιλία ηχεί μονότονη, η χροιά της φωνής παράξενη, ενώ παρουσιάζονται και προβλήματα στον τονισμό.

Γενικά, το παιδί παρουσιάζει καθυστέρηση στην ανάπτυξη του λόγου και οι ρυθμοί ανάπτυξης είναι αργοί.

ΠΙΘΑΝΑ ΑΙΤΙΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΩΝ ΛΟΓΟΥ ΚΑΤΑ ΤΗ ΝΗΠΙΑΚΗ ΗΛΙΚΙΑ

- Νευρολογικές δυσλειτουργίες
π.χ. ελάχιστη εγκεφαλική δυσλειτουργία.
- Ανατομικές δυσλειτουργίες στα όργανα
του λόγου (γλώσσα, χείλη, δόντια,
επιγλωττίδα).
- Προβλήματα ακοής.
- Συναισθηματικές διαταραχές π.χ. φοβίες.
- Νοητική υστέρηση.
- Άλλες αναπτυξιακές διαταραχές π.χ. ΔΕΠ-Υ.
- Περιβάλλον φτωχό σε κοινωνικά και
γλωσσικά ερεθίσματα – συναισθηματική
αποστέρηση.

ΠΙΘΑΝΕΣ ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ ΤΩΝ ΑΠΟΚΛΙΣΕΩΝ ΣΤΗ ΓΛΩΣΣΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ

- *Συναισθηματικά προβλήματα* (εκνευρισμός, φοβίες, κατάθλιψη) εξαιτίας της συνειδητοποίησης εκ μέρους του παιδιού της αδυναμίας του να επικοινωνήσει με το περιβάλλον του.
Μείωση των προσπαθειών για επικοινωνία.
- *Κοινωνική απομόνωση* ως συνέπεια των δυσχερειών στην επικοινωνία με τους συνομηλίκους.
- *Μείωση του επιπέδου αυτοεκτίμησης* εξαιτίας των συχνών αποτυχημένων προσπαθειών επικοινωνίας με τους σημαντικούς άλλους (γονείς, συγγενείς, παιδαγωγούς, συνομηλίκους).
- *Μαθησιακές δυσκολίες* στο δημοτικό σχολείο.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

- Η ποιότητα της γλωσσικής ανάπτυξης του παιδιού επηρεάζεται αποφασιστικά από τη συμπεριφορά αλλά και τις προσδοκίες του άμεσου περιβάλλοντός (υπερβολική ενασχόληση – παράβλεψη αδυναμιών).
- Η έγκαιρη αντιμετώπιση προβλημάτων λόγου στην προσχολική ηλικία συμβάλλει στην πρόληψη άλλων κοινωνικών και μαθησιακών δυσκολιών.
- Απαραίτητη η συνεργασία γονέων και παιδαγωγών με τους ειδικούς.